

נייר עמדה לקראת ישיבת ו"ט 2109 בעניין שינוי פריסת המקלדת העברית

כתב: אבי הראל

בהצעתי המקורית משנת 2013 לשינוי פריסת המקלדת העברית התייחסתי לטעויות שימוש הנובעות מכך שהמיקום של סימני פיסוק מסוימים (נקודה, פסיק, גרש, לוכסן) בפריסה העברית שונה מזה שבפריסה הלועזית, למרות שמבחינת המשתמש, אופן השימוש בהם זהה.

במהלך הדיונים על שיפור פריסת המקלדת העלו חברי הוועדה בעיה לכאורה, על פיה מקור נוסף לטעויות נובע מכך שהאותיות ו,ן סמוכות זו לזו. במהלך הדיונים הוועדה השתכנעה שבעיה זו קיימת, וקבעה שבנוסף לשינוי מיקום הפיסוק, הפריסה החדשה גם תרחיק את האותיות ו,ן זו מזו.

להחלטה להרחיק את האותיות הובעה התנגדות של פרופ' נעמי ויינטראוב מהאוניברסיטה העברית, החוקרת הפרעות כתיבה. ההתנגדות התבססה על ממצאים של מחקר קודם שביצעה בו מדדה שכיחות של טעויות בכתיבת טקסטים בעברית. ההתנגדות של פרופ' ויינטראוב נדחתה.

בסבב השני של הערות הציבור התקבלה הערה חוזרת, המתריעה בפני קשיי הסתגלות מיותרים הכרוכים בהרחקת האותיות ו-ן. בישיבה שתתקיים ביום א' הקרוב יש לנו הזדמנות לשקול מחדש את הנושא. להלן שיקולים אותם אני מציע לדיון בישיבה הקרובה.

ביצועי המשתמשים

בנסיון להבין וליישב את הפער בין עמדת חברי הוועדה לבין הממצאים של הניסוי, ביצעתי ניתוח קוגניטיבי והצגתי הסבר לפער זה בפני הוועדה. ההסבר שהצעתי הוא כדלקמן:

1. בתהליך עריכה רגיל קורות טעויות החלפה בין מקשים סמוכים בשיעור שאינו זניח
 2. בדרך כלל המשתמש מבחין בטעות ומתקן אותה ללא מאמץ מנטלי מיוחד
 3. במקרה של המקשים ו,ן, בגלל הדיון ביניהם, המשתמש נדרש למאמץ מנטלי מיוחד לאתר את הטעויות.
 4. השקעת המאמץ המנטלי מתבטאת בכך שהמודעות למצב הטעות של החלפת ו-ן עולה, בהשוואה לטעויות האחרות.
 5. כתוצאה מהעלאת המודעות, המשתמשים נוטים להאמין שקיימת בעיה הנובעת מהדמיון בין המקשים, למרות שבפועל לא קיים הבדל משמעותי בשכיחות הטעויות.
- מהדיון לעיל עולה כי לכאורה, בהיבט של ביצועי המשתמשים, ההסתגלות תהיה קלה יותר אם נחליט להשאיר את המקשים ו-ן במקומם.

דיון בנושא תלונות המשתמשים

בנוסף להיבט של ביצועי שמשמשים, קיים היבט של ההתרשמות הסובייקטיבית של המשתמשים, שניזונה מהקושי הקוגניטיבי לאבחן מצבי טעות החלפה. בהיבט הסובייקטיבי, יתכן שיש יתרון להרחקת האותיות, יתרון עליו מדווחים חברי הוועדה. מאידך גיסא, יש לצפות לתלונות אחרות, הקשורות לקשיי הסתגלות לפריסה החדשה.

המלצה לסיכום

במצב בו אין לנו אפשרות לקבל נתונים על טעויות החלפה, אני ממליץ לבטל את ההחלטה להרחיק את האותיות ו-ן זו מזו.